I sag 38/83

angående en anmodning, som College van Beroep voor het Bedrijfsleven, Haag, i medfør af EØF-traktatens artikel 177 har indgivet til Domstolen for i den for nævnte ret verserende sag

BV VERWERKINGS INDUSTRIE VREELAND, Vreeland,

mod

HOOFDPRODUKTSCHAP VOOR AKKERBOUWPRODUKTEN, Haag,

at opnå en præjudiciel afgørelse vedrørende fortolkningen af visse bestemmelser i Rådets forordning nr. 1134/68 af 30. juli 1968 om fastsættelse af reglerne for anvendelse af forordning (EØF) nr. 653/68 om betingelserne for ændring af værdien af den for den fælles landbrugspolitik anvendte regningsenhed (EFT 1968 II, s. 391) samt af Kommissionens forordning nr. 1054/78 af 19. maj 1978 om gennemførelsesbestemmelser til Rådets forordning (EØF) nr. 878/77 om de vekselkurser, der skal anvendes inden for landbrugssektoren, og om afløsning af forordning (EØF) nr. 937/77 (EFT L 134, s. 40) som ændret ved Kommissionens forordning nr. 1509/78 af 30. juni 1978 (EFT L 178, s. 50),

har

DOMSTOLEN (tredje afdeling)

sammensat af afdelingsformanden Y. Galmot, dommerne U. Everling og C. Kakouris,

generaladvokat: C. O. Lenz
justitssekretær: assisterende justitssekretær J. A. Pompe

afsagt følgende

DOM

Sagsfremstilling

De faktiske omstændigheder og retsforhandlingernes forløb samt de indlæg, der er indgivet i henhold til artikel 20 i protokollen vedrørende statutten for EØF-Domstolen, kan sammenfattes således:

I — Faktiske omstændigheder og retsforhandlinger

1. De relevante fællesskabsbestemmelser

Rådets forordning nr. 653/68 af 30. maj 1968 om betingelserne for ændring af værdien af den for den fælles landbrugspolitik anvendte regningsenhed (EFT 1968 I, s. 115) indeholder udtømmende bestemmelser om betingelserne for ændring af værdien af den regningsenhed, der anvendes i den fælles landbrugspolitik i henhold til Rådets forordning nr. 129 af 23. oktober 1962 (EFT 1959-1962, s. 243). En sådan ændring kan kun ske, når en eller flere medlemsstater ændrer deres valutaparitet. I så fald kan Rådet desuden under visse betingelser og uanset de bestående landbrugsforordninger og i den almindelige økonomiske interesse træffe begrænsede forholdsregler til justering af visse landbrugspriser, »såfremt sådanne forholdsregler findes hensigtsmæssige som følge af den særlige og usædvanlige karakter, der kendetegner den situation, der er opstået ved ændringen af paritetsforholdene mellem medlemsstaterne« (artikel 3, stk. 4).

Rådets forordning nr. 1134/68 af 30. juli 1968 om fastsættelse af reglerne for anvendelse af forordning (EØF) nr. 653/68 om betingelserne for ændring af værdien af den for den fælles landbrugspolitik anvendte regningsenhed (EFT 1968 II, s. 391) fastsætter i artikel 1 konsekvenserne af en ændring i regningsenhedens værdi og af en eventuel justering af landbrugspriserne. Den bestemmer herom blandt andet følgende:

»1. I tilfælde af ændring af regningsenhedens værdi og i tilfælde af justering af landbrugspriserne i henhold til forordning (EØF) nr. 653/68, artikel 3, stk. 4:

a) de beløb, der indeholder elementer, der er fastsat under hensyntagen til de på de internationale markeder noterede priser, og som er anført i bilaget under punkterne 1 til 5, beregnes og fastsættes — om fornødent — på ny omgående af Kommissionen i overensstemmelse med de i hvert enkelt tilfælde gældende metoder ved anvendelse af den nye regningsenheds værdi og i givet fald de justerede landbrugspriser;

b) ...

c) ...

2. I de tilfælde, hvor bestemmelserne i stk. 1, litra a), finder anvendelse, foretager Kommissionen om fornødent og på samme måde som fastsat i nævnte bestemmelser på ny beregning og fastsættelse af de deri nævnte beløb, der er forudfastsat for en forretning, der skal gennemføres efter ændringen af regningsenhedens

værdi eller justeringen af landbrugspriserne; enhver, der har fået en forudfastsættelse for en bestemt forretning, kan dog få denne forudfastsættelse og det til bekræftelse heraf udstedte certifikat eller bevis annulleret på skriftlig anmodning, der skal være det kompetente organ i hænde inden 30 dage efter ikrafttrædelsesdagen for foranstaltningerne til fastsættelse af de på ny beregnede beløb.«

I henhold til punkt 3 i bilaget til forordning nr. 1134/68 omfatter de i artikel 1 nævnte beløb eksportrestitutioner.

Konsekvenserne af en ændring af forholdet mellem en medlemsstats valutaparitet og regningsenhedens værdi er fastsat i samme forordnings artikel 4, stk. 1. Heri bestemmes blandt andet følgende:

»1. I tilfælde af ændring af forholdet mellem en medlemsstats valutaparitet og regningsenhedens værdi, justerer den pågældende medlemsstat ved anvendelse af det nye forhold og med forbehold af bestemmelserne i artikel 1, stk. 2, følgende i regningsenheder fastsatte beløb, såfremt de er anført i national valuta i de dokumenter, beviser eller certifikater, der er udstedt til gennemførelse af den fælles landbrugspolitik eller de særlige handelsordninger for varer, der er fremstillet ved forarbejdning af landbrugsprodukter:

a) beløb, der har været genstand for en forhåndsfastsættelse for en forretning eller en del af en forretning, der skal gennemføres efter ændringen af det nævnte forhold;

b) ...

Enhver, der har fået en forhåndsfastsættelse for en bestemt forretning, kan dog få denne forhåndsfastsættelse og det til bekræftelse heraf udstedte certifikat eller bevis annulleret på skriftlig anmodning, der skal være det kompetente organ i hænde inden 30 dage efter ikrafttrædelsesdagen for foranstaltningerne til fastsættelse af de justerede beløb.«

Rådets forordning nr. 878/77 af 26. april 1977 om de vekselkurser, der skal anvendes inden for landbrugssektoren (EFT L 106, s. 27) har for de beregninger, der skal foretages inden for rammerne af den fælles landbrugspolitik, erstattet de officielle nationale valutapariteter med de såkaldte repræsentative omregningskurser (»grønne kurser«), som fastsættes af Rådet uafhængigt af de pågældende valutaers virkelige kurser. Denne forordnings artikel 4 bestemmer, at bestemmelserne i den førnævnte forordning nr. 1134/68 også er gældende for ændringer af de repræsentative kurser inden for følgende grænser:

»1. Forordning (EØF) nr. 1134/68 om ændring af forholdet mellem pariteten af en medlemsstats valuta og regningsenhedens værdi er gældende.

2. Dog finder artikel 4, stk. 1, andet afsnit, i forordning (EØF) nr. 1134/68 kun anvendelse, såfremt den nye repræsentative kurs skader den berørte.

Der kan før den nye sats ikrafttrædelsesdato træffes bestemmelse om, at denne skade skal kompenseres ved en passende foranstaltning. I så tilfælde kan der ikke ske annullering af forudfastsættelsen og licensen eller dokumentet til bekræftelse heraf.«

I Kommissionens forordning nr. 1054/78 af 19. maj 1978 om gennemførelsesbestemmelser til forordning (EØF) nr. 878/77 om de vekselkurser, der skal anvendes inden for landbrugssektoren, og om afløsning af forordning (EØF) nr. 937/77 (EFT L 134, s. 40) — som ændret ved Kommissionens forordning nr. 1509/78 af 30. juni 1978 (EFT L 178, s. 50) — defineres det i artikel 1, hvad der skal forstås ved at blive stillet ringere som omhandlet i artikel 4 i førnævnte forordning nr. 878/77:

»1. Ved at den berørte part stilles ringere som omhandlet i artikel 4 i forordning (EØF) nr. 878/77 forstås en ændring i national valuta af alle de beløb, som gælder for den pågældende forretning, og som på grund af anvendelsen af en ny repræsentativ kurs, i påkommende tilfælde gennem udligning, medfører

— opkrævning af et større beløb

eller

— ydelse af et mindre beløb end det beløb, der ville gælde, dersom omtalte kurs ikke var trådt i kraft.

Ulempen bestemmes ved sammenligning af den pågældendes situation før og efter de nye kursers og prisers ikrafttræden. Ved denne sammenligning tages der ikke hensyn til en eventuel ændring af a vista-kurserne for den pågældende valuta. Kommissionen fremsender på anmodning af medlemsstaterne de nødvendige data til beregning af ulempen.

2. Der kan alene ansøges om annullering af den i artikel 4, stk. 1, sidste afsnit, i forordning (EØF) nr. 1134/68 omtalte forudfastsættelse og af den licens eller det bevis, der er udstedt til bekræftelse heraf, hvis

a) den repræsentative kurs for den pågældende valuta er blevet ændret,

og

b) ulempen som følge af ændringen af den repræsentative kurs er større end den fordel, der kan opstå ved indvirkning af ændringen af prisen på de beløb, der skal ydes eller opkræves i samhandelen ved samtidig ændring af den repræsentative kurs og af prisen udtrykt i regningsenheder.

3. . . .«.

Endelig har Rådets forordning nr. 652/79 af 29. marts 1979 om det europæiske valutasystem konsekvenser for den fælles landbrugspolitik (EFT L 84, s. 1) erstattet regningsenheden med ECU'en, idet det bestemmes at de beløb, der hidtil er blevet fastsat i regningsenheder med henblik på gennemførelsen af den fælles landbrugspolitik, fremover udtrykkes i ECU ved hjælp af en bestemt koefficient.

2. De monetære begivenheder, der ligger til grund for den sag, der verserer for den nationale domstol

Med virkning fra 23. marts 1981 blev den italienske lire devalueret med 6 % og det britiske pund revalueret med

22,64 %. Disse begivenheder førte til en forholdsmæssig devaluering af den nederlandske gylden i forhold til ECU'en på 2,4906 %. Omvendt steg ECU'en for Nederlandene fra 2,74362 HFL til 2,81318 HFL.

De nævnte ændringer i de nationale valutaers værdi i forhold til ECU'en medførte en samtidig ændring i forholdet mellem disse valutaers vekselkurser og deres grønne kurser, der i dette tilfælde forblev uændrede. For Nederlandenes vedkommende var vekselkursen for den 23. marts 1983 således 1,80 % højere end den grønne kurs og fra den 23. marts 0,690 % lavere, hvilket bevirkede, at de positive monetære udligningsbeløb, der gjaldt for Nederlandene, måtte nedsættes til 0 på grund af tærsklen på 1 % (artikel 2, stk. 1, a), i forordning nr. 974/71). Kommissionen har imidlertid i afventning af, at Rådet ændrede de repræsentative kurser, ved forordning nr. 801/81 af 27. marts 1981 om de monetære udligningsbeløb og differencebeløbene (EFT L 82, s.17) »fastfrosset« de monetære udligningsbeløb, der gjaldt i ugen fra den 30. marts til den 5. april 1981 til det niveau, der gjaldt den 23. marts 1981.

Tilpasningen af de repræsentative kurser blev faktisk gennemført med virkning fra 6. april 1981 for mejeriprodukters vedkommende ved Rådets forordning nr. 850/81 af 1. april 1981 om ændring af forordning nr. 878/77 om de vekselkurser, der skal anvendes inden for landbrugssektoren (EFT L 90, s. 1). Hvad angår den repræsentative kurs for den nederlandske gylden, blev denne fastsat til den fra den 23. marts 1981 gældende centralkurs (1 ECU = 2,81318 HFL).

Ligeledes fra 6. april 1981 blev indikativpriserne for mælk og interventionspriserne for mejeriprodukter fastsat for mejeriåret 1981/1982. Denne foranstaltning er genstand for Rådets forordning nr. 851/81 af 1. april 1981 om fastsættelse af indikativprisen for mælk og interventionspriserne for smør, skummetmælkspulver og ostesorterne Grana Padano og Parmigiano Reggiano for mejeriåret 1981/82 (EFT L 90, s. 6).

Endelig blev der med virkning fra samme dato fastsat eksportrestitutioner for de pågældende produkter ved Kommissionens forordning nr. 922/81 af 3. april 1981 om fastsættelse af eksportrestitutionerne for mælk og mejeriprodukter (EFT L 93, s. 10).

3. De faktiske omstændigheder og retsforhandlingerne for den nationale domstol

Den 30. december 1980, den 2. januar 1981 og den 5. januar 1981 udstedte sagsøgte i hovedsagen, Hoofdproduktschap voor Akkerbouwprodukten, til sagsøgeren i hovedsagen BV Verwerkings Industrie Vreeland, tre eksportlicenser for udførsel til tredjelande af tre partier smør med et fedtindhold på 82 vægtprocent (PG 6) i form af varer henhørende under pos. 21.07 G VII a og 21.07 G VIII a. Disse eksportlicenser indeholdt en forudfastsættelse af den på leveringsdagen gældende restitution, nemlig i alle tre tilfælde 402,30 HFL pr. 100 kg, og licenserne var gyldige henholdsvis til 31. maj 1981 og til 30. juni 1981.

Ved telex af 21. april 1981 ansøgte BV Verwerkings Industrie Vreeland Hoofdproduktschap om annullation af de nævnte forudfastsættelser og licenserne,

for så vidt som licenserne endnu ikke var blevet anvendt på denne dato.

Hoofdproduktschap afslog denne ansøgning ved afgørelse af 18. juni 1981. Ved afgørelse af 25. august afslog det ligeledes en supplerende ansøgning om delvis annullation af licenserne.

Den 16. juli og den 27. august 1981 indbragte BV Verwerkings Industrie Vreeland disse afslag for College van Beroep voor het Bedrijfsleven. Selskabet har til støtte herfor henvist til flere bestemmelser, blandt andet i Rådets forordning nr. 1134/68 og Kommissionens forordning nr. 1054/78. Hoofdproduktschap har heroverfor fremført en anden fortolkning af disse bestemmelser til støtte for sine afslag.

For at kunne afgøre tvisten har College van Beroep voor het Bedrijfsleven ved kendelse af 25. februar 1983, som berigtiget den 27. april 1983 af samme ret, udsat sagen og i medfør af EØF-traktatens artikel 177 forelagt Domstolen følgende spørgsmål:

»I. Ifølge artikel 1, stk. 2, i forordning (EØF) nr. 1134/68 opstår der krav på annullation af forudfastsættelsen og den med henblik herpå udstedte attest 'i de tilfælde, hvor bestemmelserne i stk. 1, litra a), finder anvendelse'. Indebærer en rigtig fortolkning af dette stykke, at der var tale om et sådant tilfælde, da:

— ECU'ens værdi ændredes den 23. marts 1981 og endvidere:

— interventionspriserne på smør blev fastsat på ny fra 6. april 1981 ved forordning (EØF) nr. 851/81, og endvidere:

— der atter blev indført eksportrestitutioner for mælk og mejeriprodukter ved forordning (EØF) nr. 922/81 fra 6. april 1981?

II. Ifølge artikel 4, stk. 1, i forordning (EØF) nr. 1134/68 opstår der krav på annullation af forudfastsættelsen og den med henblik herpå udstedte attest 'i tilfælde af ændring af forholdet mellem en medlemsstats valutaparitet og regningsenhedens værdi'. Indebærer en rigtig fortolkning af dette stykke, at der var tale om et sådant tilfælde, da ECU'ens værdi ændredes den 23. marts 1981?

III. Indebærer en rigtig fortolkning af artikel 1, stk. 1, i forordning (EØF) nr. 1054/78, at der ved opgørelsen af den i dette stykke nævnte skade ved sammenligningen af den berørtes situation før og efter de nye kursers og prisers ikrafttræden også skal tages hensyn til de ikke forudfastsatte monetære udligningsbeløb?

IV. Indebærer en rigtig fortolkning af artikel 1, stk. 1, i forordning (EØF) nr. 1054/78, at der ved opgørelsen af den i dette stykke nævnte skade ved sammenligningen af den berørtes situation før og efter de nye kursers og prisers ikrafttræden også skal tages hensyn til købsprisen?«

4. Retsforhandlingerne for Domstolen

Forelæggelseskendelsen og berigtigelsen til denne kendelse er registreret på Domstolens justitskontor henholdsvis den 10. marts og den 29. april 1983.

I henhold til artikel 20 i protokollen vedrørende statutten for EØF-Domstolen er der indgivet skriftlige indlæg af BV Verwerkings Industrie Vreeland ved advokat B. H. ter Kuile, Haag, af Hoofdproduktschap voor Akkerbouwprodukten ved advokat E. R. Kleijwegt som befuldmægtiget og af Kommissionen for De europæiske Fællesskaber ved juridisk konsulent Robert Caspar Fischer som befuldmægtiget.

Ved kendelse af 1. februar 1984 har Domstolen på grundlag af den refererende dommers rapport og efter at have hørt generaladvokaten besluttet at henvise sagen til tredje afdeling i henhold til procesreglements artikel 95 og at indlede den mundtlige forhandling uden forudgående bevisførelse.

II — Skriftlige indlæg

1. Det første spørgsmål

a) *BV Verwerkings Industrie Vreeland* mener, at det første spørgsmål må besvares bekræftende, således at det må antages, at artikel 1, stk. 2, i forordning nr. 1134/68 finder anvendelse.

Den nævnte bestemmelse henviser til samme forordnings artikel 1, stk. 1, hvorefter retten til annulation af en forudfastsættelse er betinget af, at der enten er sket en ændring af regningsenhedens værdi eller en justering af landbrugspriserne. I dette tilfælde er såvel den første som den anden af disse to betingelser opfyldt.

Hvad angår den første betingelse, fremtræder den ændring af ECU'ens værdi, der indtrådte den 23. marts 1981, som en ændring af regningsenhedsværdien i den i artikel 1, stk. 1, i forordning nr. 1134/68 forudsatte betydning, fordi ECU'en i henhold til forordning nr. 652/79 er den regningsenhed, der anvendes i den fælles landbrugspolitik.

Forordning nr. 1134/68 finder stadig anvendelse, selv om den trådte i kraft, før ECU'en blev indført. Fællesskabslovgiver har ikke systematisk i de forskellige retsakter erstattet udtrykket »regningsenhed« med ordet »ECU«. Endvidere fungerer den ved den pågældende bestemmelse indførte rimelighedsregel altid som en beskyttelse af de erhvervsdrivende mod følgerne af visse monetære begivenheder, som f.eks. en ændring af de monetære udligningsbeløb.

Med hensyn til det andet spørgsmål er BV Verwerkings Industrie Vreeland af den opfattelse, at der er sket en justering af landbrugspriserne ved den ændring af de repræsentative kurser, der blev gennemført ved forordning nr. 850/81, og ved forhøjelsen af interventionsprisen, der blev gennemført ved forordning nr. 851/81.

Følgelig bør det første spørgsmål besvares således:

»Artikel 1, stk. 2, i forordning (EØF) nr. 1134/68 skal fortolkes således, at bestemmelsen fandt anvendelse, da:

— ECU'en værdi blev ændret den 23. marts 1981;

— interventionspriserne for smør blev fastsat på ny med virkning fra den 6. april 1981;

— der atter blev fastsat eksportrestitutioner i sektoren for mælk og mejeriprodukter med virkning fra den 6. april 1981.«

b) *Hoofdproduktschap voor Akkerbouwprodukten* har foreslået, at det første spørgsmål besvares benægtende. Mulig-

heden for at annullere forudfastsættelsen i henhold til artikel 1, stk. 2, i forordning nr. 1134/68 afhænger af, om denne artikels stk. 1 finder anvendelse. Den ændring i ECU'ens værdi, der blev indført den 23. marts 1981, falder imidlertid ikke ind under sidstnævnte bestemmelses anvendelsesområde.

I denne forbindelse har Hoofdproduktschap anført, at der i artikel 1 i forordning nr. 1134/68 ved en henvisning til forordning nr. 653/68 tales om en særlig situation, hvor Rådet under usædvanlige omstændigheder beslutter at tilpasse landbrugspriserne på et andet tidspunkt end mejeriårets begyndelse. I det foreliggende tilfælde er det nye prisniveau for mælkesektoren og de nye restitutioner imidlertid netop blevet fastsat i forbindelse med det nye mejeriårs begyndelse.

Følgelig bør det første spørgsmål besvares således:

»Artikel 1 i forordning (EØF) nr. 1134/68 kommer ikke i betragtning i forbindelse med den ændring af ECU'ens værdi, der blev indført den 23. marts 1981.«

c) *Kommissionen* er ligesom Hoofdproduktschap af den opfattelse, at det første spørgsmål skal besvares benægtende. Der er i denne sag hverken tale om et »tilfælde af ændring af regningsenhedens værdi« eller om et »tilfælde af justering af landbrugspriserne« i den i artikel 1, stk. 1, i forordning nr. 1134/68 forudsatte betydning.

Det første tilfælde, hvor denne bestemmelse finder anvendelse, kommer ikke på tale, fordi regningsenheden i mellemtiden er blevet erstattet af ECU'en, og fordi fællesskabslovgiver ikke klart har givet udtryk for, at det var hensigten, at denne bestemmelse skulle anvendes i tilfælde af en ændring af ECU'ens værdi. Desuden havde denne bestemmelse en særlig funktion i den dagældende ordning, under hvilken ændringerne i de nationale valutaers pariteter og/eller regningsenheden havde direkte virkning for landbrugspriserne, men bestemmelsen er blevet overflødig under den nuværende ordning, hvorunder udviklingen i landbrugspriserne takket være de grønne kurser og de monetære udligningsbeløb ikke længere er bundet til udviklingen i valutaerne, og i øvrigt ikke længere sker på basis af faste pariteter.

Endelig er det ukorrekt at tale om en ændring af ECU'ens værdi, da ECU'en ikke har en fast paritet, men faktisk udtrykker de indbyrdes kurser mellem medlemsstaternes valutaer.

Det andet tilfælde, hvor artikel 1, stk. 1, finder anvendelse, har heller ikke praktisk betydning under den nuværende ordning. Den i bestemmelsen nævnte justering af landbrugspriser er den, som Rådet kan beslutte under sine drøftelser om en eventuel ændring af regningsenhedens værdi efter en ændring af en eller flere medlemsstaters valutaparitet. Disse drøftelser skal endvidere finde sted inden for tre dage efter en medlemsstats første bekendtgørelse af ændringen i pariteten. I det foreliggende tilfælde er alle de beslutninger vedrørende priser, der blev truffet i april 1981, truffet på grundlag af landbrugsforordninger inden for rammerne af den årlige nye fastsættelse af landbrugspriserne og er følgelig uafhængig af de monetære begivenheder den 23. marts 1981.

Sammenfattende har Kommissionen foreslået, at det første spørgsmål besvares således:

»En ændring af forholdet mellem medlemsstaternes centralkurser indbyrdes og i forhold til ECU'en kan, uanset om den efterfølges af en tilpasning af de repræsentative kurser, der anvendes

inden for rammerne af den fælles landbrugspolitik, ikke anses for at være et tilfælde, hvor artikel 1, stk. 1, i forordning (EØF) nr. 1134/68 finder anvendelse«.

2. Det andet spørgsmål

a) *BV Verwerkings Industrie Vreeland* mener, at det andet spørgsmål bør besvares bekræftende.

Den ændring af værdien af de valutaer, som ECU'en er sammensat af, i forhold til ECU'en selv, der indtraf den 23. marts 1981, er en »ændring af forholdet mellem en medlemsstats valutaparitet og regningsenhedens værdi« i den i artikel 4, stk. 1, i forordning nr. 1134/68 forudsatte betydning, fordi ECU'en må betragtes som den regningsenhed, der anvendes i den fælles landbrugspolitik i henhold til forordning nr. 652/79.

Det må af de grunde, som der allerede er redegjort for i forbindelse med det første spørgsmål, antages, at artikel 4 stk. 1, i forordning nr. 1134/68 fortsat finder anvendelse. Dette resultat er så meget mere uundgåeligt, som der stadig — selv efter indførelsen af det europæiske monetære system for de valutaer, som ikke er en del af »slangen«, herunder det britiske pund, og for hvilke der følgelig ikke findes en centralkurs — må være tale om en ændring af forholdet mellem regningsenheden og den pågældende valutas paritet, dvs. reelle værdi.

Følgelig bør det andet spørgsmål besvares således:

»Artikel 4, stk. 1, i forordning (EØF) nr. 1134/68 skal fortolkes således, at artiklen fandt anvendelse, da ECU'ens værdi blev ændret i forhold til EØF-medlemsstaternes valutaers centralkurser eller partiteter den 23. marts 1981.«

b) *Hoofdproduktschap voor Akkerbouwprodukten* har foreslået, at det andet spørgsmål besvares benægtende.

I artikel 4, stk. 1, i forordning nr. 1134/68 tages der udgangspunkt i begreberne »paritet« og »regningsenhed«, som ikke længere har betydning i den nuværende ordning, hvorunder monetære begivenheder på grund af de repræsentative kurser ikke længere har direkte indflydelse på landbrugspriserne.

Det følger heraf, at kun ændringer i den repræsentative kurs spiller en rolle inden for rammerne af artikel 4, stk. 1, i forordning nr. 1134/68. I dette tilfælde har denne bestemmelse følgelig betydning for ændringen af den repræsentative kurs den 6. april 1981, men har ingen betydning for ændringen af centralkursen den 23. marts 1981.

Følgelig bør det andet spørgsmål besvares således:

»Ændringen af ECU'ens værdi den 23. marts 1981 medfører ikke, at artikel 4, stk. 1, i forordning (EØF) nr. 1134/68, som giver mulighed for annullation af forudfastsættelsen, finder anvendelse.

I henhold til artikel 4 i forordning (EØF) nr. 878/77 er det en betingelse for, at der kan foretages annullation, at der i hvert fald er tale om en ændring af den repræsentative kurs.«

c) *Kommissionen* mener ligesom Hoofdproduktschap, at det andet spørgsmål skal besvares benægtende.

Artikel 4, stk. 1, i forordning nr. 1134/68 finder ikke længere anvendelse som sådan, fordi de nationale valutaers officielle pariteter inden for rammerne af den fælles landbrugspolitik er erstattet af de repræsentative kurser.

I henhold til artikel 4 i forordning nr. 878/77 finder bestemmelsen imidlertid anvendelse på ændringer af de repræsentative kurser med følgende forbehold: dels finder artikel 4, stk. 1, andet afsnit, i forordning nr. 1134/68 kun anvendelse, såfremt de nye repræsentative kurser skader den berørte; dels kan der ikke ske annullation af forudfastsættelsen, hvis der før den nye sats' ikrafttrædelsesdato træffes bestemmelse om, at denne skade skal kompenseres ved en passende foranstaltning.

Artikel 4, stk. 1, i forordning nr. 1134/68 finder altså ikke anvendelse på de monetære begivenheder den 23. marts 1981, som hverken angik de repræsentative kurser eller pariteterne, men centralkurserne.

Sammenfattende har Kommissionen foreslået, at det andet spørgsmål besvares således:

»Artikel 4, stk. 1, i forordning (EØF) nr. 1134/68 sammenholdt med artikel 4 i forordning (EØF) nr. 878/77 finder ikke anvendelse på følgerne af ændringerne i medlemsstaternes centralkurser i deres indbyrdes forhold eller i forhold til ECU'en, men finder kun anvendelse på følgerne af ændringerne i repræsentative kurser på de betingelser, der er fastsat i artikel 4, stk. 2, i forordning (EØF) nr. 878/77.«

3. Det tredje spørgsmål

a) *BV Verwerkings Industrie Vreeland* er af den opfattelse, at det tredje spørgsmål skal besvares bekræftende.

Dette fremgår for det første af selve ordlyden af artikel 1, stk. 1, i forordning nr. 1054/78, hvori der tales om »alle de beløb, som gælder for den pågældende forretning«. Dette udtryk omfatter dels restitutionen udtrykt i ECU og omregnet til HFL. ved anvendelse af den repræsentative kurs og den monetære koefficient, dels de monetære udligningsbeløb. Disse beløb skal opkræves eller ydes i alle tilfælde og gælder følgelig for en forretning under alle omstændigheder.

I øvrigt kan den berørte part stilles ringere netop på grund af den manglende forudfastsættelse af monetære udligningsbeløb. Dette er blandt andet anerkendt i Kommissionens forordning nr. 908/81 af 3. april 1981 om forudfastsættelse af de monetære udligningsbeløb i forbindelse med eksportlicitationer for sukker (EFT L 91, s. 9). Denne forordning har netop til formål at kompensere for den ulempe, som de monetære begivenheder den 23. marts 1981 påførte indehaverne af eksportlicenserne ved at give dem mulighed for at lade de monetære udligningsbeløb forudfastsætte, selv efter at have indleveret ansøgning om eksportlicens.

Det tredje spørgsmål bør derfor besvares således:

»Artikel 1, stk. 1, i forordning (EØF) nr. 1054/78 skal fortolkes således, at der ved opgørelsen af den i dette stykke nævnte skade ved sammenligning af den berørtes situation før og efter de nye kursers og prisers ikrafttræden også skal tages hensyn til de ikke forudfastsatte monetære udligningsbeløb.«

b) *Hoofdproduktschap voor Akkerbouwprodukten* har foreslået, at det tredje spørgsmål besvares benægtende.

Dels er de monetære udligningsbeløb ikke omfattet af de tre fastsatte beløb, som der her er tale om, og kommer derfor ikke i betragtning ved en justering eller en annullation i henhold til artikel 4, stk. 1, forordning nr. 1134/68. Dels

har afskaffelsen af de for Nederlandene gældende monetære udligningsbeløb alene været en følge af ændringen af centralkursen og ikke af anvendelsen af den nye repræsentative kurs, som det kræves i henhold til artikel 4, stk. 2, i forordning nr. 878/77.

Følgelig bør det tredje spørgsmål besvares således:

»Der skal ikke tages hensyn til de ikke forudfastsatte monetære udligningsbeløb ved opgørelsen af den i artikel 1, stk. 1, i forordning (EØF) nr. 1054/78 nævnte skade ved sammenligningen af den berørtes situation før og efter de nye kursers og prisers ikrafttræden.«

c) *Kommissionen* mener ligesom Hoofdproduktschap, at det tredje spørgsmål skal besvares benægtende.

Definitionen af skade i artikel 1, stk. 1, i forordning nr. 1054/78 indgår i grundbestemmelserne, nemlig artikel 4, stk. 2, i forordning nr. 878/77 og artikel 4, stk. 1, i forordning nr. 1134/78. I henhold til disse bestemmelser kan restitutioner og andre forudfastsatte beløb og de til bekræftelse heraf udstedte certifikater kun annulleres, hvis anvendelsen af den nye repræsentative kurs skader den berørte.

Artikel 1, stk. 1, første afsnit, i forordning nr. 1054/78 skal følgelig forstås således, at det omfatter alle forudfastsatte beløb, som den nye repræsentative kurs anvendes på, og som gælder for den pågældende forretning, med udelukkelse af alle andere ikke forudfastsatte beløb, der gælder for samme forretning. Derimod er bestemmelsens andet afsnit, hvorefter »ulempen bestemmes ved sammenligning af den pågældendes situation før og efter de nye kursers og prisers ikrafttræden«, begrænset til at bestemme det tidspunkt, hvor sammenligningen mellem den tidligere og den nye situation skal foretages, uden at indeholde bestemmelser om indførelse af nye momenter i sammenligningen.

Hertil kommer, at afskaffelsen af monetære udligningsbeløb gældende for Nederlandene i dette tilfælde ikke har været følgen af en ændring af den grønne kurs for HFL, men af ændringen af dens centralkurs, som indtraf den 23. marts 1981. Det ændrer intet heri, at den grønne kurs også blev ændret den 6. april 1981, fordi denne tilpasning netop blev foretaget med det formål at eliminere den reelle negative monetære forskel mellem centralkursen og den grønne kurs, og således undgå en eventuel indførelse af negative monetære udligningsbeløb.

Sammenfattende har Kommissionen foreslået, at det tredje spørgsmål besvares således:

»For at den i artikel 4 i forordning (EØF) nr. 878/77 nævnte skade kan opgøres i overensstemmelse med artikel 1, stk. 1, i forordning (EØF) nr. 1054/78, skal der kun tages hensyn til de forudfastsatte beløb, der gælder for den pågældende forretning.«

4. Det fjerde spørgsmål

a) *BV Verwerkings Industrie Vreeland* mener, at det fjerde spørgsmål ligeledes skal besvares bekræftende, således at der ved opgørelsen af den i artikel 1, stk. 1, i forordning nr. 1054/78 nævnte skade skal tages hensyn til ændring af prisniveauet, som, via en forhøjelse af interventionspriserne, er fremkaldt ved en ændring af de repræsentative kurser.

Denne konklusion nås for det første på grundlag af ordlyden af bestemmelsens andet afsnit, hvorefter der foretages en sammenligning »af den pågældendes situation før og efter de nye kursers og prisers ikrafttræden«. Udtrykket »priser« skal forstås som en henvisning til købs- eller salgspriserne eller eventuelt de interventionspriser, som ligger til grund for disse priser.

I øvrigt må det erindres, at artikel 1, stk. 1, i forordning nr. 1054/78 angår en bestemt forretning, som reelt skal føre til en skade som følge af monetære begivenheder. Hvis både restitutionerne og de monetære udligningsbeløb er forudfastsat, kan denne skade imidlertid kun bestå i ændringen af prisniveauet, som er fremkaldt ved ændringen af de repræsentative kurser.

Følgelig bør det fjerde spørgsmål besvares således:

»Artikel 1, stk. 1, i forordning (EØF) nr. 1054/78 skal fortolkes således, at der ved opgørelsen af den i dette stykke nævnte skade ved sammenligning af den berørtes situation før og efter de nye kursers og prisers ikrafttræden også skal tages hensyn til den forhøjelse af prisniveauet, der er fremkaldt ved forhøjelser af interventionsprisen, som er en følge af ændringer af de repræsentative kurser.«

b) *Hoofdproduktschap voor Akkerbouwprodukten* har foreslået, at det fjerde spørgsmål besvares benægtende.

I artikel 1, stk. 1, i forordning nr. 1054/78 omtales kun en »ændring ... som ... medfører opkrævning af et større beløb eller ydelse af et mindre beløb ...«. Sammenholdt med artikel 4 i forordning nr. 1134/68 og artikel 4 i forordning nr. 878/77 skal denne bestemmelse forstås således, at den kun omhandler følgerne af en ændring af den repræsentative kurs med hensyn til certifikater om forudfastsættelse.

Følgelig bør det fjerde spørgsmål besvares således:

»Der skal ikke tages hensyn til købsprisen ved den sammenligning, der nævnes i artikel 1, stk. 1, i forordning (EØF) nr. 1054/78.

Artikel 1, stk. 1, i forordning (EØF) nr. 1054/78 sammenholdt med artikel 4 i forordning (EØF) nr. 1134/68 samt med artikel 4 i forordning (EØF) nr. 878/77 behandler kun følgerne af en ændring af den repræsentative kurs, for så vidt angår certifikater om forudfastsættelse, som kan anvendes for indførsels- eller udførselsforretninger.«

c) *Kommissionen* mener, at svaret på det fjerde spørgsmål er indeholdt i svaret på det tredje spørgsmål således at der ved anvendelsen af artikel 1, stk. 1, i forordning nr. 1054/78 kun skal tages hensyn til forudfastsatte beløb, på hvilke den nye grønne kurs anvendes.

I øvrigt præciseres det i forordningens artikel 1, stk. 2, som finder anvendelse i dette tilfælde, at hvis der samtidig sker en ændring af den repræsentative kurs og af prisen udtrykt i regningsenheder (nu i ECU) kan der kun ansøges om annullation, hvis ulempen som følge af ændringen af den repræsentative kurs er større end den fordel, der kan opstå ved prisændringens indvirkning på de beløb, der skal ydes eller opkræves i samhandelen.

Denne bestemmelse bekræfter dels, at de fordele eller ulemper, der følger af de prisbeslutninger, der træffes inden for rammerne af den fælles landbrugspolitik ikke kan tages i betragtning ved opgørelsen af den »skade«, der er en følge af ændringen af den grønne kurs. Dels indebærer denne bestemmelse en forpligtelse til at udligne denne skade ved eventuelle fordele som følge af beslutningerne om landbrugspriser.

III — Mundtlig forhandling

Verwerkings Industrie Vreeland ved advokat H. J. Bronkhorst, Haag, og Kommissionen for De europæiske Fællesskaber ved R. C. Fischer som befuldmægtiget har afgivet mundtlige indlæg i retsmødet den 22. marts 1984.

Generaladvokaten har fremsat forslag til afgørelse i retsmødet den 30. maj 1984.

Præmisser

1 Ved kendelse af den 25. februar 1983, indgået til domstolen den 10. marts 1983, har College van Beroep voor het Bedrijfsleven, Haag, i medfør af EØF-traktatens artikel 177 stillet fire præjudicielle spørgsmål vedrørende fortolkningen af en række bestemmelser i Rådets forordning nr. 1134/68 af 30. juli 1968 om fastsættelse af reglerne for anvendelse af forordning (EØF) nr. 653/68 om betingelserne for ændring af værdien af den for den fælles landbrugspolitik anvendte regningsenhed (EFT 1968 II, s. 391) samt af Kommissionens forordning nr. 1054/78 af 19. maj 1978 om gennemførelsesbestemmelser til Rådets forordning (EØF) nr. 878/77 om de vekselkurser, der skal anvendes inden for landbrugssektoren, og om afløsning af forordning (EØF) nr. 937/77 (EFT L 134, s. 40) som ændret ved Kommissionens forordning nr. 1509/78 af 30. juni 1978 (EFT L 178, s. 50).

2 Disse spørgsmål er blevet rejst under en sag mellem Hoofdproduktschap voor Akkerbouwprodukten, Haag, og BV Verwerkings Industrie Vreeland (herefter benævnt Vreeland) med hjemsted i Vreeland (Nederlandene). Sidstnævnte havde den 30. december 1980 og den 2. og 5. januar 1981 opnået eksportlicenser for udførsel til tredjelande af tre partier smør i form af tilberedte næringsmidler henhørende under pos. 21.07 G VII a og 21.07 G VIII a. Eksportlicenserne indeholdt en forudfastsættelse af den på leveringsdagen gældende restitution og var gyldige henholdsvis til 31. maj og til 30. juni 1981.

3 Den 23. marts 1981 blev den italienske lire devalueret med 6 % og det britiske pund revalueret med 22,64 %, hvilket førte til en forholdsmæssig devaluering af den nederlandske gylden i forhold til ECU'en på 2,4906 %. Disse ændringer medførte samtidig en ændring af forholdet mellem de pågældende valutaers vekselkurser og deres repræsentative kurser, der i dette tilfælde forblev uændrede. Nærmere bestemt var den nye centralkurs for den nederlandske gyldens vedkommende lavere end dens repræsentative kurs. Imidlertid afskaffede Kommissionen ikke de positive monetære udligningsbeløb, der gjaldt for dette land indtil da, men opretholdt derimod disse beløb uændrede indtil den 5. april 1981 i henhold til forordning nr. 801/81 af 27. marts 1981 (EFT L 82, s. 17) i afventning af, at de repræsentative kurser blev tilpasset.

4 Først den 6. april 1981 tilpassede Rådet de repræsentative kurser ved forordning nr. 850/81 af 1. april 1981 (EFT L 90, s. 1). For den nederlandske gyldens vedkommende blev den repræsentative kurs fastsat til den nye centralkurs' sats.

5 Ligeledes med virkning fra 6. april 1981 blev indikativpriserne for mælk og interventionspriserne for mejeriprodukter fastsat for mejeriåret 1981/1982 ved Rådets forordning nr. 851/81 af 1. april 1981 (EFT L 90, s. 6) og der blev fastsat nye eksportrestitutioner for sektoren for mælk og mejeriprodukter ved Kommissionens forordning nr. 922/81 af 3. april 1981 (EFT L 93, s. 10).

6 Vreeland har under henvisning til, at det på grund af de ovennævnte begivenheder ikke længere var muligt at eksportere med fortjeneste på basis af de forudfastsatte restitutioner, den 21. april 1981 ansøgt om annullation af de nævnte forudfastsættelser og licenserne, for så vidt som licenserne endnu ikke var blevet anvendt på denne dato.

7 Denne ansøgning blev afslået af Hoofdproduktschap ved afgørelser af 18. juni og 25 august 1981, og Vreeland indbragte disse afslag for College van Beroep voor het Bedrijfsleven, som udsatte sagen og stillede Domstolen følgende spørgsmål:

»I. Ifølge artikel 1, stk. 2 i forordning (EØF) nr. 1134/68 opstår der krav på annullation af forudfastsættelsen og den med henblik herpå udstedte attest 'i de tilfælde, hvor bestemmelserne i stk. 1, litra a), finder anvendelse'. Indebærer en rigtig fortolkning af dette stykke, at der var tale om et sådant tilfælde, da:

— ECU'ens værdi ændredes den 23. marts 1981 og endvidere:

— interventionspriserne på smør blev fastsat på ny fra 6. april 1981 ved forordning (EØF) nr. 851/81, og endvidere:

— der atter blev indført eksportrestitutioner for mælk og mejeriprodukter ved forordning (EØF) nr. 922/81 fra 6. april 1981?

II. Ifølge artikel 4 stk. 1, i forordning (EØF) nr. 1134/68 opstår der krav på annullation af forudfastsættelsen og den med henblik herpå udstedte attest 'i tilfælde af ændring af forholdet mellem en medlemsstats valutaparitet og regningsenhedens værdi'. Indebærer en rigtig fortolkning af dette stykke, at der var tale om et sådant tilfælde, da ECU'ens værdi ændredes den 23. marts 1981?

III. Indebærer en rigtig fortolkning af artikel 1, stk. 1, i forordning (EØF) nr. 1054/78, at der ved opgørelsen af den i dette stykke nævnte skade ved sammenligningen af den berørtes situation før og efter de nye kursers og prisers ikrafttræden også skal tages hensyn til de ikke forudfastsatte monetære udligningsbeløb?

IV. Indebærer en rigtig fortolkning af artikel 1, stk. 1, i forordning (EØF) nr. 1054/78, at der ved opgørelsen af den i dette stykke nævnte skade ved sammenligningen af den berørtes situation før og efter de nye kursers og prisers ikrafttræden også skal tages hensyn til købsprisen?«

Det første og det andet spørgsmål

8 Med det første og det andet spørgsmål, som vil være at behandle under ét, ønsker den nationale ret i det væsentlige oplyst, om og i givet fald på hvilke betingelser artikel 1 og artikel 4, stk. 1, i Rådets forordning nr. 1134/68 af

30. juli 1968 hjemler annullation af forudfastsættelse af eksportrestitutioner og af det med henblik herpå udstedte certifikat, dels i tilfælde af en ændring af værdien af de nationale valutaer, som udgør ECU'en, i deres indbyrdes forhold og i forhold til ECU'en, dels i tilfælde af en ny fastsættelse af indikativpriserne og interventionspriserne samt eksportrestitutionerne i den pågældende sektor.

9 Sagsøgeren i hovedsagen har herved i det væsentlige gjort gældende, at ECU'en er den regningsenhed, der anvendes i den fælles landbrugspolitik i henhold til Rådets forordning nr. 652/79 af 29. marts 1979. Heraf følger, at en ændring af værdien af de valutaer, der udgør ECU'en, i deres indbyrdes forhold eller i forhold til ECU'en, både er en »ændring af regningsenhedens værdi«, jfr. artikel 1 i forordning nr. 1134/68, og en »ændring af forholdet mellem en medlemsstats valutaparitet og regningsenhedens værdi«, jfr. samme forordnings artikel 4, stk. 1. Desuden fremtræder forhøjelsen af interventionspriserne og genindførelsen af eksportrestitutionerne i denne sektor, som fandt sted den 6. april 1981, som en »justering af landbrugspriserne«, jfr. den nævnte forordnings artikel 1.

10 Hoofdproduktschap voor Akkerbouwprodukten og Kommissionen har heroverfor anført, at begreberne regningsenhed og paritet ikke længere er relevante. Regningsenheden, som var baseret på begrebet fast pariteter og defineret i forhold til en bestemt mængde fint guld, er i dag erstattet af ECU'en, som udtrykker de indbyrdes kurser mellem medlemsstaternes valutaer, der indbyrdes svinger inden for visse margener. Desuden har monetære begivenheder ikke længere direkte indvirkning på landbrugspriserne, som under det nuværende system fastsættes ved hjælp af de repræsentative kurser. Endvidere betyder begrebet justering af landbrugspriser, jfr. artikel 1 i forordning nr. 1134/68, blot den justering, som Rådet beslutter under sine drøftelser om ændring af regningsenhedens værdi efter en ændring af en eller flere medlemsstaters valutaparitet. Dette begreb omfatter følgelig ikke de beslutninger om priser, der blev truffet den 6. april 1981, og som blev truffet med hjemmel i landbrugsforordningerne i forbindelse med den årlige nye fastsættelse af landbrugspriserne.

11 Det bemærkes, at artikel 1 i forordning nr. 1134/68 giver ret til annullation af forudfastsættelse af blandt andet eksportrestitutioner og det til bekræftelse heraf udstedte certifikat i to tilfælde, nemlig dels »i tilfælde af ændring af regningsenhedens værdi«, dels »i tilfælde af justering af landbrugspriserne i henhold til forordning (EØF) nr. 653/68, artikel 3, stk. 4«. Forordningens artikel 4, stk. 1, giver en sådan ret til annullation blandt andet »i tilfælde af ændring af forholdet mellem en medlemsstats valutaparitet og regningsenhedens værdi«.

12 Hvad for det første angår den del af spørgsmålene, som vedrører de monetære ændringer, der indtraf den 23. marts 1981, må det i første række konstateres, at de førnævnte bestemmelser efter deres ordlyd kun omtaler ændringer af regningsenhedens værdi eller af forholdet mellem denne værdi og en medlemsstats valutaparitet.

13 I øvrigt har de nævnte bestemmelser i forordning nr. 1134/68 til formål at gøre det muligt for fællesskabsinstitutionerne og for de kompetente nationale myndigheder at træffe passende foranstaltninger til imødegåelse af monetære ændringer, der har direkte indvirkninger på landbrugspriserne. Dette gælder imidlertid ikke for ændringer af ECU'ens værdi eller af værdien af de valutaer, som udgør denne, da udviklingen i landbrugspriserne, siden Rådets forordning nr. 878/77 af 26. april 1977 trådte i kraft, ikke længere er knyttet til henholdsvis de officielle pariteter og til centralkurserne eller de faktiske vekselkurser, men er en funktion af de nationale valutaers repræsentative kurser, som i dette tilfælde forblev uændrede i perioden fra 23. marts til 5. april 1981. I henhold til den nugældende ordning, der blev indført ved de nævnte forordninger nr. 878/77 og nr. 652/79, sker omregningen fra ECU til national valuta med henblik på gennemførelsen af den fælles landbrugspolitik følgelig på basis af de repræsentative kurser, idet forskellen mellem disse og henholdsvis centralkurserne og de faktiske vekselkurser udlignes ved anvendelse af monetære udligningsbeløb.

14 Dette resultat bekræftes af den betragtning, at artikel 4 i forordning nr. 878/77 bestemmer, om end med visse forbehold, at forordningens bestemmelser om ændringen af forholdet mellem en medlemsstats valutaparitet og regningsenhedens værdi finder anvendelse på ændringer af de repræsentative

kurser, mens der ikke findes en tilsvarende henvisning i bestemmelserne om om erstatning af regningsenheden med ECU'en i forbindelse med gennemførelsen af den fælles landbrugspolitik.

15 Hvad dernæst angår den del af spørgsmålene, der vedrører beslutninger på landbrugsområdet truffet med virkning fra 6. april 1981, er det tilstrækkeligt at bemærke, at artikel 1 i forordning nr. 1134/68 kun tager sigte på justering af landbrugspriserne i henhold til artikel 3, stk. 4, i forordning nr. 653/68, dvs. justeringer som er blevet nødvendige som følge af en ændring af monetære forhold, der har direkte indflydelse på landbrugsprisernes niveau, og som under fravigelse af de bestående landbrugsforordninger foretages uden for de regelmæssige beslutninger, der træffes i henhold til de fælles markedsordninger. Dette er imidlertid ikke tilfældet i denne sag, da de pågældende beslutninger ikke er truffet som følge af de monetære begivenheder den 23. marts 1981, men netop inden for rammerne af den årlige ændring af priserne ved begyndelsen af det nye mejeriår

16 Denne betragtning bekræftes af, at foranstaltninger til justering af landbrugspriserne i henhold til artikel 3, stk. 4, i forordning nr. 653/68 kun kan træffes inden for en frist af tre dage, efter at den pågældende medlemsstat har bekendtgjort den ændring af sin paritet, der er tale om. I det foreliggende tilfælde er indikativpriserne og interventionspriserne ikke blevet forhøjet, og nye restitutioner er først blevet indført ved udløbet af et tidsrum på to uger efter de monetære begivenheder den 23. marts 1981.

17 Det første og det andet spørgsmål må derfor besvares med, at artikel 1 og artikel 4, stk. 1, i Rådets forordning nr. 1134/68 af 30. juli 1968 hverken giver ret til annullation af forudfastsættelse af eksportrestitutioner og af den med henblik herpå udstedte attest i tilfælde af en ændring af værdien af de valutaer, der udgør ECU'en, i deres indbyrdes forhold og i forhold til ECU'en, eller i tilfælde af en ny fastsættelse af indikativpriser og interventionspriser eller af eksportrestitutioner i den pågældende sektor, for så vidt denne nye fastsættelse foretages inden for rammerne af den årlige ændring af landbrugspriserne i henhold til de fælles markedsordninger.

Det tredje og det fjerde spørgsmål

18 Det tredje og det fjerde spørgsmål, som vil være at behandle under ét, går i det væsentlige ud på, om der ved opgørelsen af skaden med henblik på annullation af forudfastsættelsen i henhold til artikel 4 i Rådets forordning nr. 878/77 af 26. april 1977, sammenholdt med artikel 1, stk. 1, i Kommissionens forordning nr. 1054/78 af 19. maj 1978, også skal tages hensyn til de ikke forudfastsatte monetære udligningsbeløb og til købsprisen.

19 Sagsøgeren i hovedsagen har herved bemærket, at definitionen af skaden i artikel 1, stk. 1, første afsnit, i forordning nr. 1054/78 omfatter »alle de beløb, som gælder for den pågældende forretning« Den omfatter altså også de ikke forudfastsatte monetære udligningsbeløb, så meget desto mere, som en skade netop kan følge af den manglende forudfastsættelse af disse beløb. I øvrigt viser ordlyden af den nævnte bestemmelses andet afsnit — hvorefter der skal foretages en »sammenligning af den pågældendes situation før og efter de nye kursers og prisers ikrafttræden« — at en skade ligeledes kan følge af en ændring af markedsprisernes niveau, som gennem en forhøjelse af interventionspriserne er fremkaldt af en ændring af de repræsentative kurser.

20 Hoofdproduktschap voor Akkerbouwprodukten og Kommissionen har derimod anført, at artikel 1, stk. 1, i forordning nr. 1054/78, som indeholder en definition af skaden, indgår i rammerne for artikel 4 i forordning nr. 878/77. Denne bestemmelse vedrører imidlertid kun forudfastsatte beløb, som gælder for den pågældende forretning, på hvilke den nye repræsentative kurs anvendes, med udelukkelse af alle ikke forudfastsatte beløb, som f.eks. monetære udligningsbeløb, der ikke er forudfastsat, og priser.

21 Det bemærkes, at Kommissionens forordning nr. 1054/78, som anført af Hoofdproduktschap og Kommissionen, skal fortolkes på baggrund af Rådets grundforordning. Ifølge artikel 4 i Rådets forordning nr. 878/77 er bestemmelserne i Rådets forordning nr. 1134/68 om ændring af forholdet mellem pariteten af en medlemsstats valuta og regningsenhedens værdi, i dette tilfælde artikel 4, stk. 1, i denne forordning, på visse betingelser gældende

for ændringer af de repræsentative kurser. Denne bestemmelse gælder imidlertid, for så vidt angår den foreliggende sag, kun for »beløb, der har været genstand for en forudfastsættelse for en forretning«. Det følger af det bestående forhold mellem disse bestemmelser, at hverken ikke forudfastsatte monetære udligningsbeløb eller købspriser kan tages i betragtning ved opgørelsen af skaden i henhold til den pågældende definition.

22 Det ændrer intet heri, at artikel 1, stk. 1, i forordning nr. 1054/78 — som anført af sagsøgeren i hovedsagen — bestemmer, at »ulempen bestemmes ved sammenligning af den pågældendes situation før og efter de nye kursers og prisers ikrafttræden«, da det fremgår af denne bestemmelses plads i rækken af de pågældende bestemmelser, at den er begrænset til at angive de situationer, der skal sammenlignes med henblik på bestemmelsen af skaden, uden at man herved har ønsket at indføre nye momenter vedrørende grundlaget for denne sammenligning.

23 Dette resultat støttes i øvrigt af selve ordlyden af den pågældende bestemmelse, som blot sigter på en ændring af beløb, som gælder for den pågældende forretning, »og som ... i påkommende tilfælde gennem udligning, medfører opkrævning af et større beløb eller ydelse af et mindre beløb end det beløb, der ville gælde, der som [den nye repræsentative kurs] ikke var trådt i kraft«. Det står fast, at købsprisen ikke kommer i betragtning ved beregningen af de beløb, der skal opkræves eller ydes.

24 Det tredje og det fjerde spørgsmål må derfor besvares med, at der ved opgørelsen af skaden med henblik på annullation af forudfastsættelsen, jfr. artikel 4 i Rådets forordning nr. 878/77 af 26. april 1977, sammenholdt med artikel 1, stk. 1, i Kommissionens forordning nr. 1054/78 af 19. maj 1978, hverken skal tages hensyn til monetære udligningsbeløb, som ikke er blevet forudfastsat, eller til købsprisen.

Sagens omkostninger

25 De udgifter, der er afholdt af Kommissionen for De europæiske Fællesskaber, som har afgivet indlæg for Domstolen, kan ikke godtgøres. Da sagens behandling i forhold til hovedsagens parter udgør et led i den sag, der verserer for den nationale ret, tilkommer det denne at træffe afgørelse om sagens omkostninger.

På grundlag af disse præmisser

kender

DOMSTOLEN (tredje afdeling)

vedrørende de spørgsmål, som er forelagt den af College van Beroep voor het Bedrijfsleven, Haag, ved kendelse af 25. februar 1983, for ret:

1. **Artikel 1 og artikel 4, stk. 1, i Rådets forordning nr. 1134/68 af 30. juli 1968 giver hverken ret til annullation af forudfastsættelse af eksportrestitutioner og af den med henblik herpå udstedte attest i tilfælde af en ændring af værdien af de valutaer, som udgør ECU'en, i deres indbyrdes forhold og i forhold til ECU'en, eller i tilfælde af en ny fastsættelse af indikativpriser og interventionspriser eller af eksportrestitutioner i den pågældende sektor, for så vidt denne nye fastsættelse foretages inden for rammerne af den årlige ændring af landbrugspriserne i henhold til de fælles markedsordninger.**

2. **Ved opgørelsen af skaden med henblik på annullation af forudfastsættelsen, jfr. artikel 4 i Rådets forordning nr. 878/77 af 26. april 1977, sammenholdt med artikel 1, stk. 1, i Kommissionens forordning nr. 1054/78 af 19. maj 1978, skal der hverken tages hensyn til monetære udligningsbeløb, som ikke er blevet forudfastsat, eller til købsprisen.**

Galmot Everling Kakouris

Afsagt i offentligt retsmøde i Luxembourg den 27. september 1984.

Justitssekretæren
efter bemyndigelse

H. A. Rühl
Ekspeditionssekretær

Y. Galmot
Formand for tredje afdeling